

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30.05.2000, sp. zn. 33 Cdo 2657/99, ECLI:CZ:NS:2000:33.CDO.2657.1999.1

Číslo: 22/2001

Právní věta:

Ustanovení § 59 odst. 5 obch. zák., ve znění účinném do 30. 6. 1996 (nyní ustanovení § 59 odst. 6 obch. zák.*)), se vztahuje i na případy nesprávného určení hodnoty nepeněžitého vkladu do obchodní společnosti, stanovené pro účely privatizace ve schváleném privatizačním projektu.

Pravomocným usnesením, jímž bylo rozhodnuto o věcné příslušnosti, jsou soudy v dalším řízení vázány.**)

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.05.2000

Spisová značka: 33 Cdo 2657/99

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Privatizace

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 1 rozsudkem ze dne 15. 1. 1999 uložil žalovanému, aby zaplatil žalobci částku 4 129 252,56 Kč spolu s 15% úroky od 10. 7. 1995 do zaplacení, do tří dnů od právní moci rozsudku, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že majetek STS S., s. p., uvedený v privatizačním projektu č. 1505 byl převeden do Pozemkového fondu ČR, který následně tento majetek použil k založení žalobce. V zakládací listině bylo základní jmění žalobce stanoveno ve výši 47 267 000 Kč, stejně tak ve stanovách, a tak bylo též zapsáno do obchodního rejstříku. Kontrolou účetních dokladů k datu vzniku žalobce však bylo zjištěno, že ocenění základního jmění, uvedené v privatizačním projektu, neodpovídá skutečnosti a je o spornou částku nižší. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že v situaci, v níž žalovaný rozhodl, že základní jmění zakládané akciové společnosti má dosáhnout určité výše, je žaloba důvodná, a to s odkazem na ustanovení § 59 odst. 5 obch. zák., ve znění před novelizací účinnou k 1. 7. 1996, které umožňuje požadovat na společníkovi, který vložil do základního jmění společnosti nepeněžitý vklad, jehož hodnota v době založení společnosti byla vyšší, než v době jejího vzniku, doplacení rozdílu v penězích, jestliže společenská smlouva nebo stanovy neurčují jinak, což v daném případě nebylo. K námitce

žalovaného, že byla nesprávně provedena inventarizace vinou zpracovatele privatizačního projektu a na žalovaného tak byly převedeny pohledávky, které nemají faktickou náplň, uvedl soud prvního stupně, že privatizační projekty soud nepřezkoumává. Návrh žalovaného, aby se věc vyřešila vzetím akcií z oběhu, je podle soudu prvního stupně pouhým doporučením, neboť o zvýšení nebo snížení základního jmění rozhodují akcionáři na valné hromadě. Žalovaný mohl jednostranně snížit základní jmění zakládané společnosti jenom do okamžiku, než byl žalobce zapsán do obchodního rejstříku. Dále soud prvního stupně dovodil, že žalovaný svůj závazek ve vztahu k žalobci uznal ve smyslu § 323 a § 407 obch. zák., a to v dopise ze dne 22. 11. 1995. I v případě, že by toto uznávací prohlášení bylo neplatné, protože nebylo řádně podepsáno dvěma členy výkonného výboru Pozemkového fondu, žaloba by byla po právu z výše uvedených důvodů.

K odvolání žalovaného *M ě s t s k ý s o u d v Praze* jako soud odvolací shora označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, rozhodl o náhradě nákladů řízení včetně nákladů odvolacího řízení a proti svému rozhodnutí připustil dovolání.

Vzhledem k tomu, že žalovaný v odvolání především namítal, že není dána pravomoc soudu k projednávání této věci s ohledem na ustanovení § 10 odst. 3 zákona č. 91/1992 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, v platném znění, podle něhož rozhodnutí o privatizaci, v daném případě privatizační projekt č. 1505 s. p. STS, se sídlem v S., schválený rozhodnutím Ministerstva pro správu národního majetku a jeho privatizaci ČR, nepodléhá přezkoumání soudem, zabýval se odvolací soud nejprve otázkou, zda není třeba řízení podle ustanovení § 104 odst. 1 o.s.ř. zastavit pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení spočívající v nedostatku pravomoci soudu. Podle § 7 odst. 1 o.s.ř. v občanském soudním řízení projednávají a rozhodují soudy věci, které vyplývají z občanskoprávních, pracovních, rodinných, družstevních i obchodních vztahů, pokud je podle zákona neprojednávají a nerozhodují o nich jiné orgány. V posuzované věci se žalující akciová společnost domáhá na žalovaném jako jejím jediném zakladateli a pozdějším akcionáři zaplacení žalované částky s tím, že se jedná o rozdíl mezi hodnotou nepeněžitěho vkladu žalovaného při založení žalobce a hodnotou nepeněžitěho vkladu žalovaného při vzniku žalobce. Podle názoru odvolacího soudu se v dané věci nejedná o soudní přezkum rozhodnutí o privatizaci podle § 10 odst. 3 zákona č. 92/1991 Sb., když požadavek žalobce na zaplacení žalované částky je nutno považovat ve smyslu § 80 písm. b) o.s.ř. za žalobu o splnění povinnosti vyplývající konkrétně z § 59 odst. 5 obch. zák., ve znění účinném v době vzniku žalobce, tedy za žalobu na plnění vyplývající z právního vztahu mezi obchodní společností a jejími zakladateli, společníky nebo členy, týkajícího se účasti na společnosti. Při posouzení věci pak podle názoru odvolacího soudu nedochází k žádnému přezkoumání rozhodnutí o privatizaci, nýbrž soud pouze posuzuje, zda žalovaný vložil do základního jmění žalobce při jeho vzniku nepeněžitý vklad ve stejné výši, jak byl oceněn při založení žalobce. Věcnému projednání žaloby tedy nebrání neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, spočívající v nedostatku pravomoci soudu ve smyslu § 7 o.s.ř., pro který by bylo třeba řízení podle § 104 odst. 1 o.s.ř. zastavit.

Z hlediska právního posouzení nároku žalobce je podle názoru odvolacího soudu rozhodující skutkový stav, který byl správně zjištěn v řízení před soudem prvního stupně, a který byl v tomto řízení také mezi účastníky v zásadě nesporný. Žalovaný, na něhož byl v rámci procesu tzv. velké privatizace převeden privatizovaný majetek s. p. STS, se sídlem v S., podle schváleného privatizačního projektu č. 1505, následně s tímto majetkem naložil podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu ČR, podle něhož v rámci schválených privatizačních projektů zakládá Pozemkový fond ČR akciové a jiné obchodní společnosti nebo se účastní na jejich zakládání a vkládá do nich vklady, k nimž se zavázal. Podle zakladatelské listiny žalobce a jeho stanov ve znění v době založení a vzniku byla hodnota nepeněžitěho vkladu žalovaného, k níž se žalovaný při založení žalobce dne 29. 7. 1993 v zakladatelské listině zavázal, stanovena částkou 47 267 000 Kč. Skutečná hodnota nepeněžitěho vkladu žalovaného při vzniku žalobce, tedy ke dni 1. 9. 1993, však byla o 4 129 252,56 Kč nižší, což ani žalovaný nezpochybňoval. Příčiny, které tento rozdíl

způsobily, jsou pak podle názoru odvolacího soudu z hlediska posouzení důvodnosti nároku žalobce právně bezvýznamné. Povinností žalovaného jako jediného zakladatele žalobce bylo, aby v zakladatelské listině a ve stanovách žalobce přesně určil hodnotu nepeněžitěho vkladu, kterou se zavázal do základního jmění žalobce vložit, a tento svůj závazek také splnil. Pokud v daném případě skutečná hodnota nepeněžitěho vkladu žalovaného v době vzniku žalobce neodpovídala částce uvedené v zakladatelské listině žalobce jako výše základního jmění, žalobce se důvodně domáhá na žalovaném doplacení tohoto rozdílu v penězích. Odvolací soud proto shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že nárok žalobce je důvodný. Neztotožnil se jen s názorem soudu prvního stupně o tom, že dopis žalovaného ze dne 22. 11. 1995 lze vykládat jako uznání závazku, neboť se podle názoru odvolacího soudu jedná pouze o návrh řešení vzniklé situace. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé jako věcně správný potvrdil. Podle ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř. však ve výroku připustil možnost podat dovolání.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, v němž odvolacímu soudu vytýká nedostatek pravomoci – soud prvního stupně i odvolací soud přezkoumávaly podle dovolatele cenu privatizovaného majetku, přičemž rozhodná je podle jeho názoru účetní cena vykázaná v účetnictví té jednotky, jejíž majetek byl privatizován. Věcné a cenové určení majetku pro privatizaci bylo obsahem privatizačního rozhodnutí věcně příslušného orgánu státu v procesu privatizace. Případná změna struktury a také ceny majetku určeného pro privatizaci pak náleží pouze tomuto privatizačnímu orgánu státu, většinou cestou tzv. revokace privatizačního rozhodnutí. Soudy tedy přezkoumávaly hodnotu majetku určeného pro privatizaci a k tomu nejsou podle zákona č. 92/1991 Sb. pravomocné. Dovolatel dále uplatnil námitku nedostatku věcné příslušnosti – soud prvního stupně i soud odvolací rozhodovaly o právních vztazích souvisejících se zakládáním obchodní společnosti STS S., a. s., resp. o právních vztazích mezi obchodní společnostmi na straně jedné a jejím zakladatelem a akcionářem na straně druhé. Podle dovolatele nebyly tyto soudy věcně příslušné, neboť v této věci je podle § 9 o.s.ř. dána věcná příslušnost krajského soudu jako soudu prvního stupně. Dovolatel konečně tvrdí, že odvolací soud věc i nesprávně právně posoudil – dovolatel zastává názor, že § 59 odst. 5 obch. zák., ve znění v době, kdy byl zakládán žalobce, řeší především případ, kdy zakladatel kapitálové obchodní společnosti nechá ocenit svůj nepeněžitý vklad a tuto hodnotu vyjádří v zakladatelském dokumentu. Pokud by v době od založení společnosti do jejího vzniku došlo k poklesu hodnoty nepeněžitěho vkladu pro jeho původní nadhodnocení, resp. pro jeho znehodnocení, lze dovodit, že by zakladatel mohl být povinen k doplatku rozdílu ceny. Podle názoru dovolatele je však nutno pro aplikaci tohoto ustanovení splnit dvě základní podmínky:

- pokles hodnoty se musí týkat výlučně nepeněžitěho vkladu,
- k poklesu hodnoty nepeněžitěho vkladu musí dojít v době od založení do vzniku společnosti.

Protože pohledávky byly na straně aktiv zaúčtovány při založení i při vzniku žalobce ve stejné hodnotě, rozhodující účetní cena se v době od jeho založení do vzniku neměnila a ani měnit nemohla. Z toho podle dovolatele vyplývá, že žádná část účetní hodnoty nepeněžitěho vkladu v privatizačních měřítcích nejen nescházela, ale i kdyby poklesla, není žádného důvodu k doplatku hodnoty v penězích, protože rozhodná je v procesu privatizace cena účetní a ta se nezměnila.

Žalobce ve vyjádření k dovolání k namítanému nedostatku pravomoci soudů prvního i druhého stupně uvedl, že tento problém správně vyřešil odvolací soud, jestliže rozhodl, že se žalobce domáhá na žalovaném splnění jeho povinnosti doplatit rozdíl mezi hodnotou nepeněžitěho vkladu při založení žalobce a hodnotou nepeněžitěho vkladu žalovaného při vzniku žalobce, a to žalobou na splnění povinnosti vyplývající z § 59 odst. 5 obch. zák. v tehdejší znění. V daném případě se jedná o žalobu ve věci plnění z obchodního vztahu mezi obchodní společnostmi a jejím zakladatelem, v němž je předmětná povinnost založena přímo zákonem, a to § 59 odst. 5 obch. zák. účinného před 30. 6. 1996. Samotné privatizační rozhodnutí není předmětem soudního řízení, pravomoc soudů k

rozhodování je v tomto případě podle názoru žalobce nepochybně dána. K námitce nedostatku věcné příslušnosti upozornil žalobce na skutečnost, že žaloba byla původně adresována Krajskému obchodnímu soudu v Praze, ten však usnesením ze dne 28. 8. 1997 vyslovil svou věcnou nepříslušnost a věc postoupil Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k projednání a rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že žádná ze stran sporu se proti tomuto usnesení neodvolala a obvodní soud byl vázán rozhodnutím soudu vyššího stupně, proběhlo řízení před Obvodním soudem pro Prahu 1 jako soudem prvního stupně. K právnímu posouzení věci odvolacím soudem žalobce uvedl, že zákonem o velké privatizaci není dotčena aplikovatelnost ustanovení § 59 odst. 5 (v tehdejší znění) obch. zák., neboť toto ustanovení upravuje povinnost doplatit v penězích rozdíl mezi hodnotou stanovenou oceněním nepeněžitěho vkladu v době založení obchodní společnosti a reálně poskytnutou hodnotou vkladu v době jejího vzniku. Ustanovení § 44, § 6 i § 10a zákona č. 92/1991 Sb. obsahují pouze odchýlnou úpravu pro ocenění nepeněžitěho vkladu uvedenou pro akciové společnosti v § 163 odst. 1 písm. e) obch. zák., která však nevylučuje aplikovatelnost ustanovení § 59 odst. 5, resp. odst. 6 obch. zák. Ustanovení § 59 odst. 5, resp. odst. 6 obch. zák. na citovanou úpravu zákona o velké privatizaci naopak navazuje, když jeho účelem je sledovat, zda hodnota stanovená oceněním vkladu byla skutečně do akciové společnosti vložena. Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl.

Dovolatel v replice ze dne 17. 5. 2000 uvedl, že žalobce byl založen jednorázově vkladem majetku státu určeného k privatizaci ve smyslu schváleného privatizačního majetku. Hodnota majetku určeného k privatizaci byla vyjádřena v počáteční rozvaze žalobce ke dni vzniku ve struktuře a cenách vycházejících z údajů v účetnictví. Z přiložené kopie zápisu o předání a převzetí majetku žalovaného ze dne 10. 11. 1993 vyplývá věcná shoda předávaného majetku se stavem v účetnictví žalovaného. To platí i o stavu majetkových aktiv zahrnujících i pohledávky, jež se staly součástí privatizovaného majetku. Porovnání počáteční rozvahy žalobce a zbytkového s. p. STS S. na straně jedné a rozvahy původního státního podniku ke dni 31. 8. 1993, jehož majetek byl předmětem privatizace, dokládá, že majetek (majetková aktiva) určený k privatizaci podle schváleného privatizačního projektu se stal aktivy žalobce právě v míře a struktuře určené tímto projektem. Z tohoto pohledu pak neobstojí tvrzení žalobce o nižší hodnotě nepeněžitěho vkladu do základního jmění při porovnání stavu majetku v okamžiku vzniku a ke dni založení žalobce. Pokud pak v budoucím období (v roce 1995) je zpochybňována hodnota takových pohledávek pro pokles jejich faktické náplně, není toto tvrzení podkladem pro majetkový nárok žalobce konstruovaný účelově podle § 59 odst. 5 obch. zák. Pokud se totiž v době po privatizaci zjistilo, že majetková hodnota pohledávek poklesla nebo tzv. ztratila svou faktickou náplň, jsou zde jiné, zejména účetní nástroje, jak se s takovým poklesem hodnot v čase budoucím vypořádat. Důkazy, zejména pak počáteční rozvaha žalobce ke dni 1. 9. 1993, dokládají, že majetek, který byl předmětem vkladu do základního jmění, odpovídal rozvahou a strukturou majetku určenému k privatizaci podle privatizačního projektu. Takovému rozsahu majetku vyjádřenému v účetnictví žalobce odpovídaly i určené výše zakladatelského jmění a rezervního fondu žalobce a také cena a počet akcií žalobce na poprivatizačním trhu. Pokud žalobce tvrdí, že po privatizaci a na podkladě zjištění auditora bylo shledáno, že u části aktiv převzatých žalobcem z privatizace poklesla hodnota pohledávek, nelze toto tvrzení vykládat k účelové aplikaci § 59 odst. 5 obch. zák. Toto ustanovení sleduje zcela jinou situaci, a to vyrovnání hodnoty nepeněžitěho vkladu pro její úbytek od založení do vzniku kapitálové společnosti. Pokud žalobce tvrdí, že předmětné pohledávky fakticky neexistovaly již před privatizací, ačkoliv v účetnictví zachyceny byly, je věcí prověření privatizačního rozhodnutí státu, zda takový majetek měl být do privatizace vůbec zahrnován. Takové prověření privatizačního rozhodnutí pak náleží pouze příslušnému státnímu orgánu, ne však soudu, který takovou kompetencí vybaven nebyl. Žalovaný uzavřel, že tvrzení žalobce o poklesu hodnoty nepeněžitěho vkladu od doby založení, tj. 28. 7. 1993, do vzniku žalobce, tj. 1. 9. 1993, nemá oporu v základních účetních dokladech žalobce ani v zápisu o odevzdání a převzetí majetku ze dne 10. 11. 1993; stanovení povinnosti doplatku do hodnoty chybějícího majetku podle § 59 odst. 5 obch. zák. je nedůvodné, a to i z toho důvodu, že vyrovnání poklesu hodnoty pohledávek daleko po založení žalobce musí žalobce řešit podle obvyklých účetních

metod; přezkoumání hodnoty majetku určeného k privatizaci je v kompetenci příslušného orgánu státu, nikoliv soudu.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 239 odst. 1 o.s.ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o.s.ř. a dospěl k závěru, že dovolání není důvodné. Proto je zamítl.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud nejprve posuzoval, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o.s.ř., či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o.s.ř.). Vzhledem k tomu, že dovolatel namítal ve svém dovolání vadu řízení uvedenou v § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. (nedostatek pravomoci soudů k projednání dané věci) i jinou vadu řízení podle § 241 odst. 3 písm. b) o.s.ř. (nedostatek věcné příslušnosti Obvodního soudu pro Prahu 1), zabýval se dovolací soud nejprve těmito námitkami.

Pokud jde o namítaný nedostatek pravomoci soudu, je výklad podávaný soudní praxí jednotný potud, že rozhodnutí o privatizaci podle zákona č. 92/1991 Sb. nepodléhají přezkoumání soudem (srov. stanovisko obchodního kolegia a občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 44/1994 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek a usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 1997, sp. zn. [7 A 28/96](#), uveřejněné pod číslem 31/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a dále rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 1999, sp. zn. 2 Cdon 970/96, uveřejněné v časopise Soudní judikatura č. 10, ročník 1999, pod číslem 106). Tento závěr by však byl relevantní tehdy, pokud by žalobce požadoval zrušení nebo změnu privatizačního projektu. Žalobce se však domáhá úhrady rozdílu hodnoty nepeněžitého vkladu do obchodní společnosti v situaci, kdy tato hodnota při vzniku společnosti byla nižší než při jejím založení (§ 59 odst. 6 obch. zák., resp. v okamžiku vzniku společnosti § 59 odst. 5 obch. zák.). V této věci je pravomoc soudu nepochybně dána, neboť žalovaný nárok vyplývá z obchodněprávního vztahu mezi společnostmi a jejím zakladatelem a podle zákona (§ 7 odst. 1 o.s.ř.) o ní nerozhodují jiné orgány, než soudy. Dovolatel se mýlí, pokud z nároku uplatněného žalobcem vyvozuje, že je možné mu vyhovět jen tehdy, pokud bude změněno privatizační rozhodnutí. Nárok, který upravuje ustanovení § 59 odst. 5, resp. odst. 6 v dnešním znění obch. zák., vychází z faktického zjištění, že hodnota nehmotného vkladu je v okamžiku vzniku společnosti nižší, než v okamžiku jejího založení, aniž by bylo nutno zkoumat, proč tomu tak je. Není proto nutno revokovat privatizační rozhodnutí, což by jistě do pravomoci soudů nepatřilo, je nutno pouze posoudit, zda jsou podmínky ustanovení § 59 odst. 5, resp. odst. 6 obch. zák. naplněny, a zda je zakladatel povinen případný rozdíl doplatit. K tomuto zkoumání a rozhodnutí jsou soudy pravomocné, neboť jde, jak již bylo výše uvedeno, o povinnost tvořící obsah obchodněprávního vztahu.

Ke druhé námitce dovolatele, v níž uplatňuje nedostatek věcné příslušnosti soudu jako jinou vadu řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o.s.ř.), dovolací soud konstatuje, že tato námitka by za jiných okolností byla důvodná, protože jde o nárok z právního vztahu souvisejícího se zakládáním obchodních společností (§ 9 odst. 3 písm. b/ - aa/ o.s.ř.), resp. o spor z právního vztahu mezi obchodní společností a jejím zakladatelem (§ 9 odst. 3 písm. c/ - aa/ o.s.ř./ a věcně příslušný by proto měl být krajský soud, v tomto případě Krajský obchodní soud v Praze. Avšak vzhledem k tomu, že tento soud usnesením ze dne 28. 8. 1997 vyslovil svou věcnou nepřislusnost, žádný z účastníků řízení nepodal odvolání a toto usnesení nabylo dne 18. 9. 1997 právní moci, byla tím založena věcná příslusnost Obvodního soudu pro Prahu 1 a námitce dovolatele nelze vyhovět.

Dovolací soud rovněž neshledal, že by řízení a rozhodnutí odvolacího soudu trpělo jinou vadou uvedenou v § 237 odst. 1 o.s.ř., či jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve

věci.

V daném případě přípustnost dovolání vyplývá z ustanovení § 239 odst. 1 o.s.ř. V rámci takto založené přípustnosti dovolání je možno uplatňovat dovolací důvody podle § 241 odst. 3 písm. a), b) a d) o.s.ř. (nelze tedy uplatňovat dovolací důvod spočívající ve skutečnosti, že rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování). Vzhledem k tomu, že odvolací soud ve výroku svého rozhodnutí vyslovil přípustnost dovolání bez omezení a takové omezení jen na určité právní otázky je obsaženo pouze v odůvodnění rozsudku odvolacího soudu, vychází dovolací soud z toho, že odvolací soud připustil dovolání pro řešení všech právních otázek, kterými se zabýval. Pouze výroková část rozsudku totiž obsahuje vymezení hmotných, popřípadě procesních práv účastníků. Dovolací soud se v této otázce ztotožňuje s názorem Ústavního soudu ČR, vyjádřeným v nálezu ze dne 24. 2. 1997, sp. zn. [IV. ÚS 324/96](#), který byl publikován pod č. 19 ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazek 7, str. 139. Rozsah přezkumné činnosti byl pak konkretizován žalobcem v dovolání. Dovolací soud byl přitom vázán uplatněným dovolacím důvodem, přičemž musel vycházet ze skutkových zjištění učiněných odvolacím soudem, resp. soudem prvního stupně a tato skutková zjištění přezkoumávat nemohl. Dovolací soud tudíž nemohl přezkoumávat ani skutkové zjištění odvolacího soudu, že podle zakladatelské listiny žalobce a jeho stanov, ve znění v době založení a vzniku, byla hodnota nepeněžitého vkladu žalovaného, k níž se žalovaný při založení žalobce dne 29. 7. 1993 v zakladatelské listině zavázal, stanovena částkou 47 267 000 Kč. Skutečná hodnota nepeněžitého vkladu žalovaného při vzniku žalobce, tedy ke dni 1. 9. 1993, byla však o 4 129 252,56 Kč nižší.

Úkolem Nejvyššího soudu bylo v hranicích právních otázek vymezených dovoláním určit, zda právní posouzení věci, na kterém spočívá napadené rozhodnutí, je správné.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Dovolatel byl jediným zakladatelem žalobce, při jehož zakládání postupoval podle ustanovení § 2 odst. 2 písm. a) zákona č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu ČR, podle něhož v rámci schválených privatizačních projektů zakládá Pozemkový fond ČR akciové a jiné obchodní společnosti nebo se účastní na jejich zakládání a vkládá do nich vklady, k nimž se zavázal. Pro postup při zakládání a vzniku obchodní společnosti se jinak použije jako obecný předpis obchodní zákoník, který v době založení a vzniku společnosti stanovil, že nepeněžitě vklady do akciových společností musí být co do svého předmětu uvedeny v zakladatelské listině a co do hodnoty oceněny odborným odhadem. Pokud jde o způsob ocenění, uplatnil se v případě takto zakládaných akciových společností § 44 zákona č. 92/1991 Sb., podle něhož ocenění majetku obsažené ve schváleném privatizačním projektu zmíněné odborné ocenění nahrazuje. Pro případy, kdy hodnota nepeněžitého vkladu oproti zmíněnému ocenění ke dni vzniku společnosti poklesla, stanovil potom § 59 odst. 5 obch. zák. v tehdejší znění, že společnost může požadovat rozdíl v penězích, nevyplývá-li ze společenské smlouvy nebo stanov něco jiného.

Interpretace a aplikace uvedených ustanovení musí odpovídat zásadě zachování základního jmění, která u kapitálových obchodních společností představuje jednu ze zásad chránících třetí osoby, které vstupují do právních vztahů s uvedenými společnostmi. U kapitálových obchodních společností je zákonné ručení společníků za závazky společnosti omezeno, popř. u akciových společností vůbec vyloučeno. V této situaci představuje základní jmění určitou záruku pro věřitele naznačující, do jaké míry je majetek společnosti kryt vlastními zdroji (vklady společníků - akcionářů), k nimž se neváže povinnost tyto prostředky vracet a platit za jejich použití úplatu. Číselná hodnota základního jmění je vykazována jako pasivum v účetní rozvaze a při vzniku společnosti má zobrazovat, jak jsou velké vnitřní zdroje společnosti (při peněžitých vkladech), popř. jakou hodnotu má majetek, který

společníci do společnosti vnesli (nepeněžitě vklady).

Funkcí uvedené úpravy je proto zajistit, aby nepeněžitý vklad, který při vzniku společnosti představuje zcela konkrétní majetek přecházející na společnost, měl v tomto okamžiku skutečně hodnotu uvedenou v zakladatelských dokumentech společnosti. Pokud by jeho skutečná hodnota byla nižší, došlo by již na samotném počátku existence společnosti ke zkreslení jejích majetkových poměrů a vůči třetím osobám by rejstříkovým zápisem bylo deklarováno nadhodnocené základní jmění.

Uvedené závěry platí plně i pro akciové společnosti zakládané v procesu tzv. velké privatizace, kdy mohlo dojít k případům, že účetní ohodnocení majetku uvedené v privatizačním rozhodnutí uvádělo vyšší částku, než jaká byla zjištěna později, kdy ke dni svého vzniku otevíraly nově vzniklé společnosti - účetní jednotky svoje účetní knihy. Pokud by v této situaci byl aplikován výklad dovolatele, který je založen na myšlence, že úprava uvedená v § 59 odst. 5 obch. zák. (znění v době vzniku žalobce) je aplikovatelná pouze při faktickém znehodnocení vkladu v době od založení do vzniku společnosti, mohlo by při uvedeném speciálním způsobu vzniku kapitálových obchodních společností docházet k nadhodnocení majetku představujícího základní jmění společnosti. Takový stav by však popíral smysl právní úpravy základního jmění a byl by neodůvodněným zásahem do úrovně právní ochrany třetích osob.

Je proto zřejmé, že citované ustanovení § 59 odst. 5 obch. zák. kryje i případy nesprávného určení hodnoty nepeněžitě vkladu, a to i v situaci, kdy byl majetek oceněn v souladu se zvláštním zákonem pro účely privatizace ve schváleném privatizačním projektu. Ustanovení § 59 odst. 5 obch. zák. (ve znění při zakládání a vzniku žalobce) neupravuje způsob ocenění vkladu, na nějž míří § 44 zákona č. 92/1991 Sb., ale výhradně povinnost doplatit rozdíl mezi hodnotou stanovenou oceněním v privatizačním rozhodnutí a faktickou hodnotou majetku, který byl společnosti poskytnut. Obchodní zákoník nevyžaduje, aby se zkoumala příčina nesouladu mezi ohodnocením nepeněžitě vkladu v okamžiku zakládání a vzniku společnosti, rozhodující je výsledný stav, kdy je při vzniku společnosti hodnota majetku nižší. Právní úpravou jsou proto zachyceny i případy, kdy ohodnocení bylo provedeno nesprávně nebo se zásadně změnily podmínky pro ohodnocování vkladu, ale sám nepeněžitý vklad nedoznal změny. Jiný výklad by byl v rozporu s požadavkem reálné hodnoty základního jmění při vzniku společnosti a s principem ochrany třetích osob, pokud jde o důvěru v reálnost rejstříkového údaje o velikosti základního jmění.

Vzhledem k tomu, že v řízení bylo prokázáno, že stanovy žalobce neobsahují žádnou speciální úpravu, která by nahrazovala pravidlo uvedené v § 59 odst. 5 obch. zák. (ve znění v době založení a vzniku žalobce), konstatuje dovolací soud, že se soud odvolací nedopustil žádného pochybení, pokud jde o právní posouzení projednávané věci. Rozsudek odvolacího soudu je tedy z hlediska uplatněných dovolacích důvodů, jež v případě přípustnosti dovolání založené ustanovením § 239 odst. 1 o.s.ř. přicházejí v úvahu, správný. Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1, věty před středníkem, o.s.ř. dovolání zamítl.

*) Od 1.1. 2001 jde o § 59 odst. 7 obch. zák.

**) Od 1.1. 2001 srov. § 104a odst. 7 o. s. ř. ve znění zákona č. 30/2000 Sb.